

Élővilágvédelmi munkarész Tarcál-I. andezitbánya

Tarcál Község a Taktaköz kistájhoz tartozik, azonban a Tarcál-I. andezitbánya területe a Tokaji-hegy kistáj területére esik. A kistáj növényvilágát Magyarország vetegációs tájbeosztása alapján ismertetjük (MOLNÁR CS. et al (2008) cikke, www.novenyzetiterkep.hu).

Az Alföld síkjából meredeken kiemelkedő hegykúp, exponált helyzetének következtében az Északi-középhegység fontos és fajgazdag flóraszigete. Az ember megjelenésével egyidejű a hegy művelése. Potenciális vegetációja száraz tölgyes, a déli oldalakon több helyen is kiritkuló és gyepekkel mozaikoló molyhos tölgyes formájában, míg az északi lejtőkön gyertyánnal elegyesen. Déli lejtőin a xerotherm társulások dominálnak, számos növényritkasággal, nevezetesen a pontuszi-keleti fajok előfordulása. Legritkább növénye a hazánkban már csak itt előforduló gyapjas őszirózsa (*Aster oleifolius*). Szintén féltett ritkaságok a bugás hagyma (*Allium paniculatum*), nagy gombafű (*Androsace maxima*), gyapjas csüdfű (*Astragalus dasyanthus*), bíboros sallangvirág (*Himantoglossum caprinum*), csajkavirág (*Oxytropis pilosa*), vastaggalyú körte (*Pyrus nivalis*). A szőlőkkel szomszédos gerinceken vagy felhagyott gyümölcsösökben az erdőssztyepp-vegetáció számos jellemző faja előfordul (törpemandula – *Prunus tenella*, tavaszi hérics – *Adonis vernalis*, macskahere – *Phlomis tuberosa*, piros kígyószisz – *Echium maculatum*, dunai szegfű – *Dianthus collinus*). A hegyláb lösszel borított szoknyáján, útrézsűkben, leszakadásokon löszfalnövényzet jellegzetes (taréjos búzafű – *Agropyron pectiniforme*, heverő seprűfű – *Bassia prostrata*). Az ősi gyepeket és erdőtársulásokat leginkább az elakácosodás veszélyezteti.

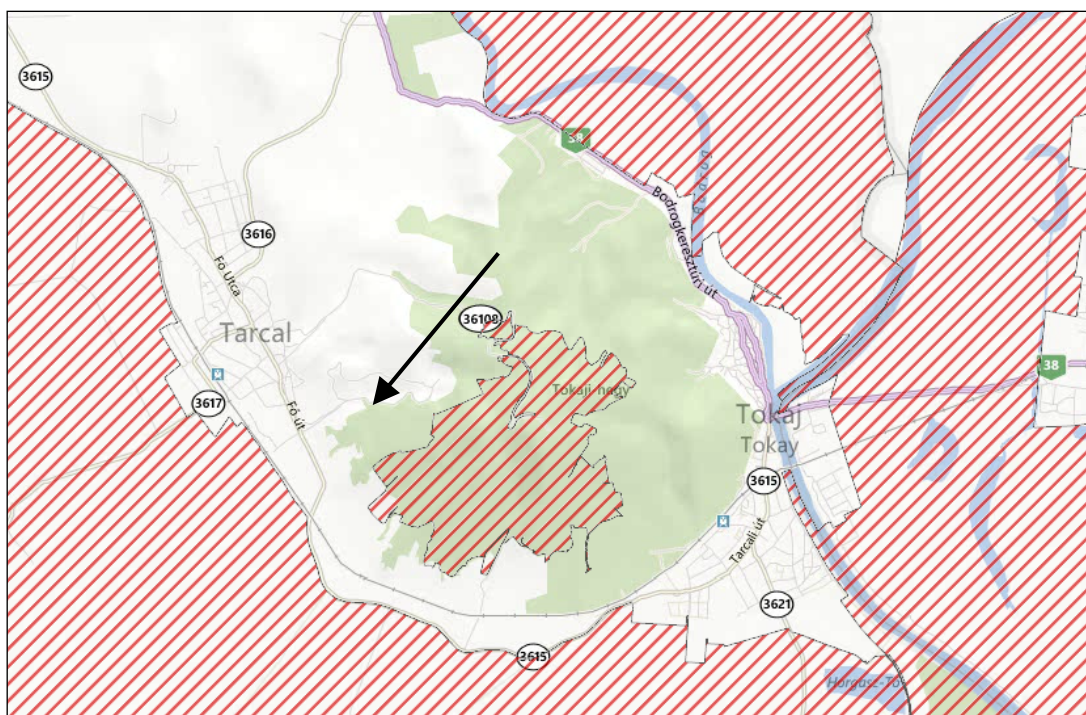
Gyakori élőhelyek:

- P2b – Galagonyás-kökényes-borókás cserjések
- K2 – Gyertyános-kocsánytalan tölgyesek
- H3a – Lejtőgyepek egyéb kemény alapkőzeten

Fajsám: 800-1000; védett fajok száma: 20-40; özönfajok: bálványfa (*Ailanthus altissima*) 2, gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) 3, selyemkóró (*Asclepias syriaca*) 2, tájidegen őszirózsa-fajok (*Aster* spp.) 2, amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) 2, kisvirágú nebáncsvirág (*Impatiens parviflora*) 1, amerikai alkörmös (*Phytolacca americana*) 2, japánkeserűfű-fajok (*Reynoutria* spp.) 2, akác (*Robinia pseudoacacia*) 3, aranyvessző-fajok (*Solidago* spp.) 2.

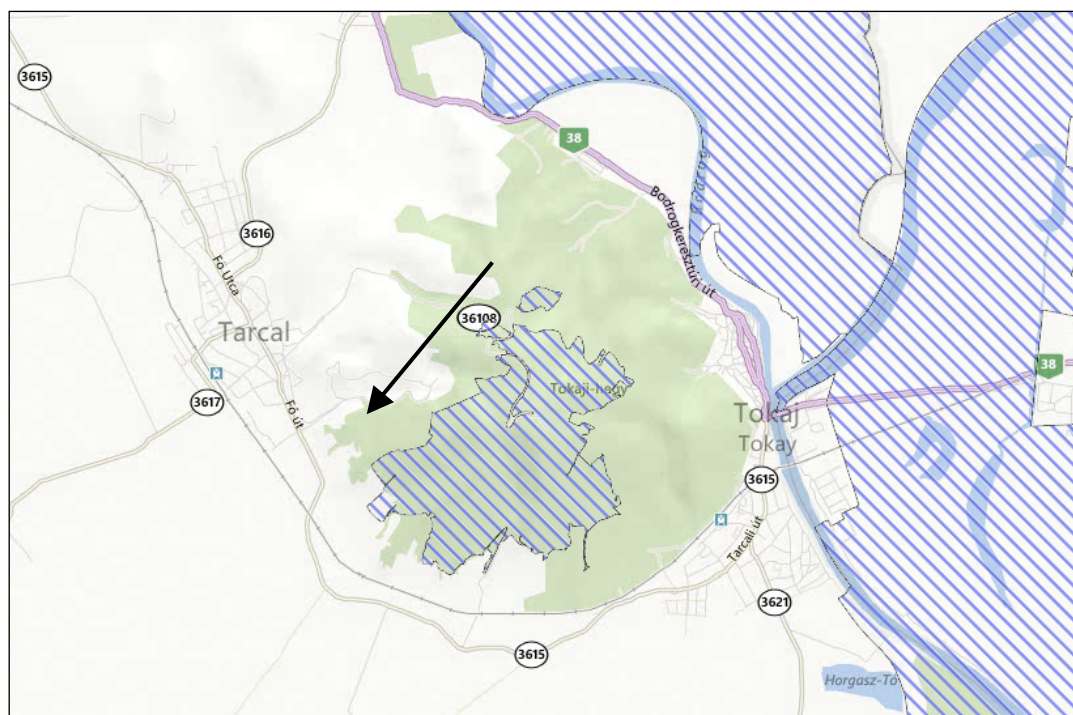
A bányászattal érintett terület nem érint természetvédelmi oltalom alatt álló területet, azonban környezetében Natura 2000 területek, a Tokaj-Bodrozug tájvédelmi körzet és a Tarcáli-Turzó-dűlő természetvédelmi terület található.

- Különleges madárvédelmi terület: Bodrozug-Kopasz-hegy-Taktaköz (É1. ábra)
- Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület: Tokaji Kopasz-hegy (É2. ábra)

É1. ábra: Különleges madárvédelmi területek Tarcál környezetében

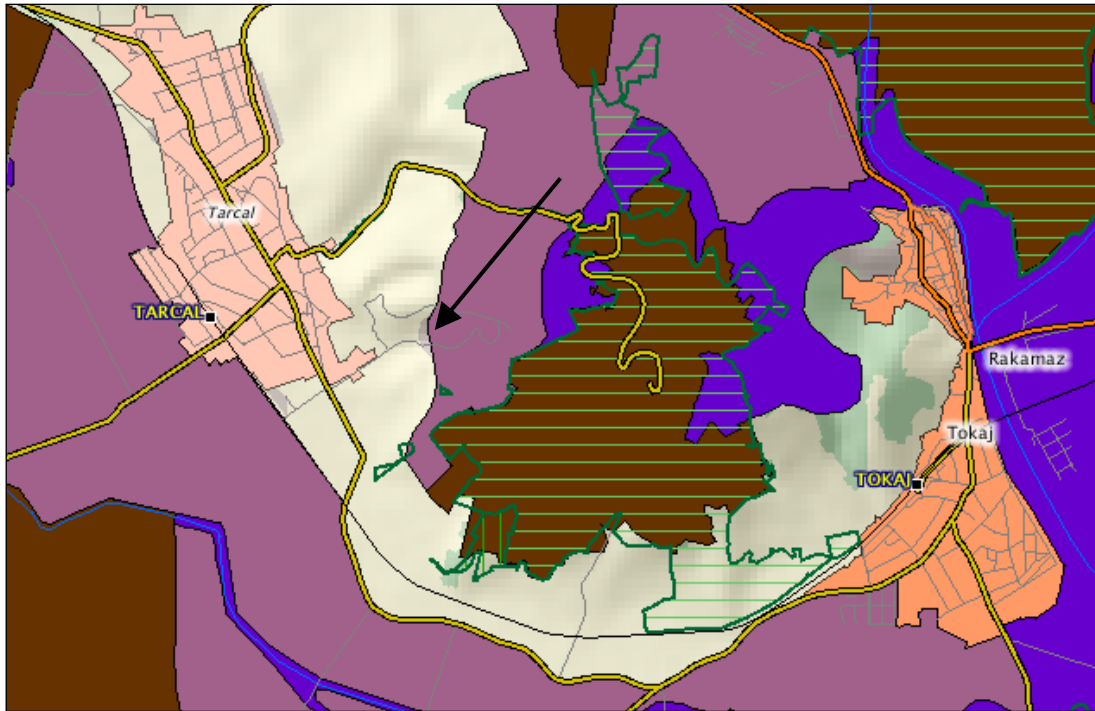
Megjegyzés: A bányauzem nyíllal jelölve
(Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu/#>)

É2. ábra: Kiemelt jelentőség természetmegőrzési területek Tarcál környezetében

Megjegyzés: A bányauzem nyíllal jelölve
(Forrás: <http://natura2000.eea.europa.eu/#>)

A terület környezetében található Nemzeti Ökológiai Hálózatot az alábbi **É3. ábra** mutatja be.

Hiba! Nincs ilyen stílusú szöveg a dokumentumban..1. ábra: Nemzeti Ökológiai Hálózat Tarcál Község környezetében

Megjegyzés: A bányauzem nyíllal jelölve
(Forrás: Természetvédelmi Információs rendszer)

Jelmagyarázat:

Nemzeti Ökológiai Hálózat			
	Természetvédelmi terület		Magterület
	Tájvédelmi körzet		Ökológiai folyosó
	Nemzeti park		Puffer övezet

A vizsgált terület antropogén hatásokkal nagymértékben befolyásolt területen található, ahol a természetes környezet szinte teljes mértékben hiányzik.

A külszín bányaművelés technológiájával az eredeti növény- és állatvilág, valamint a talaj teljesen megsemmisült, az élővilág csak a régebben nem megmozgatott részekben terjeszkedik.

A bányaterület alapvetően három részre tagolható: bányaterületre, meddőhányókra és feldolgozó területre. A bányaterület és a feldolgozó rész növényzettől mentesnek tekinthető, mindössze a peremeken vannak vegetációval fedett foltok.

A bányaterület szélén az erdő kontinentális cserjésekkel (*Pruno spinosae-Crataegetum*) szegélyezve száraz gypfoltokkal érintkezik.

A bányaterület növényzete szegényes, helyenként akácos állomány figyelhető meg.

Védett növényeket a bánya területén bejárásunk során nem találtunk.

A meddőhányó területe főként gyomnövényzettel borított.

A bányaterületen és annak közvetlen környékén az alábbi madárfajokat észleltünk a bejárás alkalmával

Faj	Természetvédelmi érték	Státusza a területen
Egerészölyv (<i>Buteo buteo</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Fácán (<i>Phasianus colchicus</i>)	-	táplálkozó
Zöld küllő (<i>Picus viridis</i>)	50 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Nagy fakopáncs (<i>Dendrocopos major</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Vörösbegy (<i>Erithacus rubecula</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Házi rozsdafarkú (<i>Phoenicurus ochruros</i>)	25 000 Ft	költő
Fekete rigó (<i>Turdus merula</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Énekes rigó (<i>Turdus philomelos</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Barátposzáta (<i>Sylvia atricapilla</i>)	25 000 Ft	környező bokrosban fészkel
Barátcinege (<i>Parus palustris</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Kék cinege (<i>Parus caeruleus</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Széncinege (<i>Parus major</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Csuszka (<i>Sitta europaea</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Erdei pinty (<i>Fringilla coelebs</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Meggyvágó (<i>C. coccothraustes</i>)	25 000 Ft	környező érdőkben fészkel
Citromsármány (<i>Emberiza citrinella</i>)	25 000 Ft	környező bokrosban fészkel

Korábban (2024-ben) a bánya területére Petrovics Zoltán ornitológus a fokozottan védett madárfajok fészkelésének felmérésről összefoglaló jelentést készített. A jelentés megállapítása a következő volt:

„A művelés alatt álló kőbánya legfelső szintjén 1985-től rendszeresen költött az uhupár. 2023. februárban, miután az uhupár egyik tagja elpusztult, nem jelent meg újabb pár a fészkelőhelyen. A 2024. márciusi ellenőrzések alkalmával sem történt megfigyelés. Meszelések és táplálékmaradványok nem voltak fellelhetőek.

A művelés alatt álló kőbánya K-re néző öbölban a fekete gólya sem jelent meg. Már 2023-ban megtaláltam épülő fészket a kőbánya fölött húzódó völgyben és sikeresen neveltek fiókákat.

Gólyafészkük 2024-es ellenőrzése idején is stabil és jó állapotú volt, így nincs esély arra, hogy visszaköltözzön a bányafalra.”

Egyéb a bánya területén előforduló állatfajok (elsősorban a feljáró út környezetében fordulnak elő):

- vörös róka (*vulpes vulpes*) – *nem védett*
- üregi nyúl (*Oryctolagus cuniculus*) – *nem védett*

(elsősorban a feljáró út környezetében fordulnak elő)

Élővilágvédelmi szempontból beavatkozást nem tartunk szükségesnek.

Dr. Szabó Attila
környezetvédelmi szakértő

Korózs Zsuzsa
élővilágvédelmi szakértő

Melléklet – Fotómelléklet

